

A digitális vagyon öröklésének szabályozása a horvát jogrendszerben II. rész*

A digitális folyamatok térhódítása régóta jelen van az ember életének minden területén, ennek megfelelően nagy mennyiségű digitális adat és tartalom, azaz digitális vagyon keletkezik. A digitalizáció és a számítógépesítés felgyorsult fejlődése egyidejűleg az egyének olyan digitális identitásának felépítéséhez vezet, amely haláluk után is a virtuális világban marad. Felmerül tehát a hagyatéki eljárásokban a digitális vagyontárgyak elhalálozás utáni átruházás kezelésének és védelmének kérdése. A joggyakorlatban meg kell határozni, hogy mi minősül az örökhagyó digitális vagyonának, és hogy az örökhagyó mely digitális vagyona kerül a hagyatékba, vagyis mely digitális tartalmak örökölhettek. A digitális tulajdon öröklés intézményének a horvát jogrendszerben tapasztalható alulszabályozottsága és a digitális tulajdon használóinak a digitális szolgáltatók szerződéses rendelkezéseivel kapcsolatos tudatlansága miatt de lege ferenda szükséges jó jogszabályi keretek kialakítása, nem csak a nemzeti jogrendszerben, hanem nemzetközi szinten is, hogy a jogalkalmazók döntéseket tudjanak hozni a digitális vagyontárgyak elhalálozás utáni átadásával, és összehangolni tudják a joggyakorlatot.

Tárgyszavak:

digitális vagyon, digitális vagyon öröklése, öröklés, horvát öröklési jog

The expansion of digital processes has been present in all areas of citizens' lives for a long time, accordingly, a large amount of digital data and content, i.e. digital assets, is being created. At the same time, the accelerated development of digitalization and computerization leads to the phenomenon of building a digital identity for individuals that remains in the virtual world even after their death. Therefore, the question of post-mortem transfer, management and protection of digital assets arises. In legal practice, it is necessary to determine what constitutes the decedent's digital assets and which digital assets of the decedent enters

* Fordította: Dr Lévai Ildikó

the estate, that is, which digital content is inheritable. Due to the insufficient legal regulation of the institute of digital inheritance and the ignorance of users of digital assets as to the contractual provisions of digital service providers, 'de lege ferenda,' it is necessary to establish sound legislative frameworks not only at a national but also at the international level so that legal practitioners can make decisions related to the post-mortem transfer of digital assets and harmonize legal practice.

Keywords:

digital assets, digital inheritance, succession, Croatian succession law

3.2. A digitális vagyon öröklésének normatív keretszabályai

A digitális vagyontárgyak öröklésére a különböző jogágak heterogén jogi szabályai vonatkoznak, attól függően, hogy a felhasználó halála után milyen digitális tartalom száll át az örökösökre. Ezért a legtöbb digitális vagyon öröklésére nemzeti szinten alkalmazandó jogi kereteket kell létrehozni. Ha megállapításra kerül, hogy a digitális vagyontárgyak tulajdonjog tárgyát képezik, akkor a digitális tartalom örökölheto.¹ A tulajdonjog a digitális tartalom esetében azt jelenti, hogy a felhasználónak lehetősége van az adott tartalom ellenőrzésére, és az adatok tárolására, valamint a hozzáférést lehetővé tevő technikai eszközök útján azok birtoklására.² Ezért a digitális eszközök tulajdonjoga azokhoz a fájlkhöz kapcsolódnak, amelyeket egy személy hordozható tárolóeszközökön (USB, DVD, CD, külső merevlemez, stb.) tárol és őriz. A horvát jogrendszerben a tulajdon kizárólagos és abszolút jog, amely magában foglalja a tulajdonos azon lehetőségét, hogy bárki más kizárjon tárgyának használatából.³ A digitális szolgáltatások felhasználója azonban általában annak a fióknak a tulajdonosa, ahol az adatokat tárolják, vagy amelyen keresztül az adatok elérhetőek. Ugyanakkor ezek az adatok szerzői vagy hasonló joggal, üzleti titokkal vagy más joggal védettek lehetnek.

A digitális vagyon öröklése szempontjából minden bizonnyal a legfontosabb szerepe a szellemi tulajdonjog azon belül pedig többnyire a szerzői jogok öröklésének van; e jogviszony pedig mind vagyoni, mind pedig nem vagyoni elemeket

1 *Hoblaj, Hana*, Pravna regulacija i praktična primjena nasljeđivanja digitalne imovine. Javni bilježnik, 2024, 51. szám, 45. o.

2 Uo.

3 Ld. a Tulajdonról és egyéb dologi jogokról szóló törvény (Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, NN 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14, 81/15, 94/17 sz.) 30. cikkét.

magában foglal. A közép-európai jogrendszerben képviselt monisztikus elv szerint a szerzői jog egyedül alanyi jog, amely csak örökkelssel ruházható át.⁴ A szerzői jog nem egy eszmét véd, hanem egy olyan szerzői alkotást, amely egy eszme kifejezését képviseli az irodalom, a tudomány és a művészet területén.⁵ A horvát törvények szerint a szerzői jog örökölhető, és az örökösöket megilletik mindazon jogok, amelyek magát a szerzőt illetik meg. Így jogukban áll visszavonni a szerző művének felhasználási jogát, ha a felhasználás a szerző jó hírnevét és becsületét sértő módon valósul meg, feltéve, hogy a szerző a visszavonásról végrendeletében rendelkezett, avagy ha még élete során kívánta gyakorolni a visszavonás jogát.⁶ A szerző halálát követően a szerzői jogok jogellenes megsértésével szembeni védelemhez való jog az örökösökre száll át, vagyis az örökösök követelhetik a jogsértés abbahagyását, a kár megtérítését és a jogsértéssel megszerzett gazdagodás visszatérítését.⁷ A digitális tartalom csak akkor részesülhet szerzői jogi védelemben, ha az a szerző egyéni jellegű műveit, azaz eredeti szellemi alkotásait tartalmazza irodalmi, tudományos és művészeti területen, függetlenül a kifejezés módjától és formájától, típusától, értékétől vagy céljától, eltérő jogszabály rendelkezés hiányában.⁸ A kontinentális jogrendszer szerzői jogát azonban meg kell különböztetni az angolszász jogrendszertől, amely a *copyright* fogalmát használja, miután a szerzői joggal ellentétben – amely tulajdonjogi és személyi jogi elemekből tevődik össze – a *copyright* csak a vagyoni természetű jogot jelent.⁹

Szintén az angolszász rendszer jellemvonása, hogy a *copyright*-ról licenc útján lehet rendelkezni, amely nem ruház át semmilyen jogot a megszerzőre, csak engedélyt ad arra, hogy olyasmint jogszerűen tegyen, ami ezen engedély nélkül nem lenne legális.¹⁰ A horvát kötelmi jog szerinti licencszerződés kapcsán azonban nem beszélhetünk ugyanazokról a joghatásokról, mint a *copyright*-licenc angolszász jogi jelentése esetében.

A horvát jogrend szerint a licencszerződés vonatkozhat iparjogvédelmi jogok (találmány, szabadalom, védjegy) átruházására, amelyek nem tartalmazzák

4 Kunda, Ivana – Matanovac Vučković, Romana, Raspologanje autorskim pravom na računalnom programu – materijalnopravni i kolizijiskopravni aspekti. Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 2010 (Vol. 31) No. 1 Supplement, 95. o.

5 Bilčić Paulić, Maja, Pravo intelektualnog vlasništva u industriji videoigara. Notarius, 2023, 3. o.

6 Ld. a Szerzői jogokról szóló törvény (Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, NN 111/21) 31. és 55. cikkeit.

7 Ld. a Szerzői jogokról szóló törvény 273. cikkét.

8 Matanovac Vučković, Romana – Kanceljak, Ivana, Does the right to use digital content affect our digital inheritance? EU and Comparative Law Issues and Challenges Series (ECLIC), Faculty of Law, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, 2019 (Vol. 3), 731. o. <https://doi.org/10.25234/ecllic/9029> (letöltve 2024. január 21. napján).

9 Kunda, Ivana – Matanovac Vučković, Romana, 4. lj. alatt hivatkozott mű, 96. o.

10 Uo 97. o.

a szerzői és hasonló jogokat.¹¹ Szintén a horvát kötelmi jog rendelkezései szerint, amelyek a licencszerződésre vonatkoznak, a licencvevő halála esetén az engedélyt a tevékenységét folytató örökösök öröklik.¹² Az emberek mindennapi életében és munkájában a mesterséges intelligencia (ChatGPT, Jasper, MusicLM, Amper music, Visla) használata segédeszközként jelenik meg a különböző szakmákban levélírás, cikk, könyvírás, zeneszerzés, kép, videó felvételek, videó játékok, filmek és egyéb lehetőségek készítésekor, amelyek a jövőben számtalanul elérhetőek lesznek. Felmerül tehát az így készített digitális tartalom szerzői jogi védelmének kérdése. Ahhoz, hogy egy mű szerzői mű jelleget öltson, emberi lény által alkotott eredeti alkotásnak kell lennie. A horvát jogrend rögzíti, hogy a szerzői jog az a természetes személyt illeti meg, aki a szerzői joggal védett művet létrehozta.¹³ Hasonlóképpen, a legtöbb más jogrendszer, köztük a spanyol és német jogrend is előírja, hogy csak az emberek által készített művek részesülhetnek szerzői jogi védelemben.¹⁴ A mesterséges intelligencia polgárok életének különböző területein való fokozottabb felhasználása és bevonása miatt az Európai Unió úgy döntött, hogy a világon elsőként szabályozza a mesterséges intelligencia használatát az *AI-act*¹⁵ elfogadásával. Az *AI-act* a mesterséges intelligencia első jogi kerete, amely elsősorban a mesterséges intelligencia jelentette kockázatok kezelésével foglalkozik, ugyanakkor szabályozza a felhasználását és a szerzői jogra gyakorolt hatását is.

A horvát jogszabályok szerint a digitális vagydon közé tartozhatnak olyan védjegyek is, amelyek arra szolgáló megjelöléseket képviselnek, hogy megkülönböztessék egy cég termékeit és szolgáltatásait egy másik cég termékeitől és szolgáltatásaitól.¹⁶ A digitális vagydonban megtalálható hagyományos védjegyek, például rajzok, logók, betűk, számok, különböző színek mellett a nem szokványos védjegyek is, például hang- és multimédiás vizuális védjegyek, hologramok, pozíciójelek, mozgásjelek, 3D alakzatok és egyebek.¹⁷ A védjegyjelölés általában lajstromozással valósul meg, azzal a kikötéssel, hogy egy jel védjeggyé válhasson, meg kell különböztetnie magát, nem hasonlíthat egy másik, már

11 Ld. a kötelmi jogviszonyokról szóló törvény (Zakon o obveznim odnosima, NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23. sz.) 699-724. cikkeit a licencszerződésről. E szerződés találmány, tudás és tapasztalat, védjegy, minta vagy modell hasznosítási jogának átruházására vonatkozik.

12 Ld. a kötelmi jogviszonyokról szóló törvény 724. cikkének 2. bekezdését.

13 Ld. a Szerzői jogokról szóló törvény 4. cikkét.

14 *Guadamuz, Andres*, Artificial intelligence and copyright. WIPO Magazine. https://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2017/05/article_0003.html (letöltve 2024. március 8. napján).

15 Részletesebben a projektről ld.: The EU Artificial Intelligence Act. Up-to-date developments and analyses of the EU AI Act. <https://artificialintelligenceact.eu/> (letöltve 2024. március 8. napján); továbbá <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai> (letöltve 2024. március 8. napján).

16 Ld. a Védjegyről szóló törvény (Zakon o žigu, NN 14/19) 6. cikkét.

17 *Bilić Paulić, Maja*, 5. lj. alatt hivatkozott mű, 3. o.

létező védjegyhez.¹⁸ A horvát jogszabályok értelmében a védjegy is örökölhető, ezért a védjegy az örökhagyóról a jogutódra száll át; az örökösök közjegyzői értesítés alapján bejegyzik a nyilvántartásba, oly módon, hogy az öröklésről szóló közjegyzői határozatot (eredetileg vagy annak hiteles másolatban), amely a védjegyet is tartalmazza, benyújtották a nyilvántartáshoz.¹⁹

Felmerül továbbá az az olyan szerződésekből eredő jogok öröklésének kérdése, amelyeket az örökhagyó élete során a digitális tartalom felhasználásával kapcsolatban kötött. A digitális szolgáltatók a felhasználókkal az online fiók létesítésekor szerződést kötnek, amelyben meghatározásra kerül a digitális szolgáltatások igénybevételének feltételei. A digitális felhasználói fiók megnyitásakor a felhasználók elfogadják az előre rögzített általános szerződési feltételeket, amelyeken változtatni nincs módjuk. Ezért meg kell különböztetni a digitális szolgáltatók által szerződések – licencek – révén nyújtott digitális szolgáltatások használati jogát a felhasználók által létrehozott és az interneten közzétett digitális tartalomtól. Kétféle digitális tartalom létezik attól függően, hogy ki hozza létre. Egyrészt léteznek olyan digitális tartalmak, amelyeket a szolgáltató a felhasználó rendelkezésére bocsát, mint például az e-könyvek a Kindle-en, másrészt a felhasználó által létrehozott saját digitális tartalmak, például a felhasználó által tárolt dokumentumok vagy fényképek (pl. Cloud). A digitális szolgáltatások igénybe vevője elfogadhatja vagy elutasíthatja a szolgáltató által a szerződésben előre meghatározott feltételeket, azok megváltoztatásának, kiegészítésének lehetősége nélkül.²⁰ A legtöbb szolgáltató (Yahoo, Google) az általános szerződési feltételeiben rögzíti a digitális fiók átruházhatatlanságát. Az említett digitális szolgáltatások igénybevételére vonatkozó szerződések, azaz a digitális szolgáltatók általános szerződési feltételei kikötik, hogy az örökösöknek – mint senki másnak – nincs joguk hozzáférni és használni az örökhagyó digitális fiókjához, még akkor sem, ha ismerik annak jelszavát. A digitális fiókban található digitális tartalom azonban a fióktulajdonos tulajdona és örökölhető, míg maga a digitális fiók nem ruházható át.²¹ A joggyakorlat arra az álláspontra helyezkedett, hogy bár a felhasználó által a digitális szolgáltatóval elfogadott vagy megkötött általános üzleti feltételek vagy szerződések előírják, hogy a licenc vagy a digitális fiók halál esetén nem ruházható át, bizonyos esetekben a felhasználó digitális fiókja vagy a jogosítványok örökölhettek.

18 *Rački Marinković, Ana*: Žigovi prijavljeni u zloj vjeri u hrvatskom pravu i u pravu Europske unije. Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 2009 (Vol. 59) No. 2-3, 308. o.

19 Ld. a Védjegyről szóló törvény 23. cikkét.

20 *Matanovac Vučković, Romana – Kanceljak, Ivana*, 8. lj. alatt hivatkozott mű, 729. o.

21 *Klasiček, Dubravka*: Digital inheritance. 14th Interdisciplinary Management Research. Opatija, 2018., 1056. o.

A közösségi oldalak (Facebook, Instagram, Twitter) esetében olyan álláspont alakult ki, hogy a felhasználó halála esetén a digitális fiók át nem ruházhatóságára vonatkozó rendelkezések irányadóak, mivel ez esetlegesen védi az elhalt és harmadik személyek magánszféráját.²² Az olyan digitális fiókok esetében azonban, amelyek nem kapcsolódnak egy adott személyhez és az ő magánéletéhez (Netflix, Deezer), a fiókok halál utáni átruházásának tilalmára vonatkozó rendelkezések nem a felhasználók védelmét szolgálják, hanem a digitális szolgáltatók érdekeit. A kedvezményezett halálát követően az örökösöknek a szerződéses jogviszonyban az örökhagyó jogi helyzetébe kell lépniük, különösen, ha nem személyiségi jogok védelméről van szó.²³ Ezért ha a digitális szolgáltatónak díjat fizettek a digitális tartalom használatáért (Netflix), és a felhasználó halálakor a licenc használati ideje még nem járt le, a fiókot a felhasználó örököseinek kell örökölnie. A tulajdonjog és a használat, illetve az engedélyezés fogalma és jogi jelentése a digitális világban más jelentéssel bír, mint a fizikai világban, ezért mindig az egyedi esettől körülményeitől függően jöhet szóba más jogintézmények alkalmazása. A digitális szolgáltatások szolgáltatóját vagy a virtuális világok létrehozóját kell az általa létrehozott digitális vagyon jogszerű tulajdonosának tekinteni. A szerződés alapján azonban a felhasználók részesedhetnek a használati jogban és az abból eredő hozamokban.²⁴ Ezért a haszonélvezet szabályainak megfelelő alkalmazása javasolható a digitális vagyonra vonatkozó jogok elismerésére vonatkozó majdani jogszabályi reformja során. Ily módon a digitális szolgáltatást nyújtó tulajdonos marad, miközben a felhasználók számára lehetővé teszi a szolgáltatási jogot, azaz a létrehozott digitális szolgáltatások céljának megfelelő felhasználását, előnyeit, megőrizve azok integritását.²⁵ *Ususfructus-nak* (haszonélvezetnek) tekintjük, ha a szellemi vagy anyagi tulajdon egy személy tulajdonát képezi, míg annak hasznai illetve használata egy másik személyt illet. Ezért a haszonélvezet, mint jogintézmény alkalmazható lenne a digitális vagyonra is, mivel ez egy időben korlátozott természetű dologi jog, amely feljogosítja a jogosultat arra, hogy élvezze a más tulajdonának rendes használatából eredő összes előnyt, azzal a kötelezettséggel, hogy ugyanazt a dolgot vissza kell adnia egy meghatározott időpontban (vagy egyes rendhagyó esetekben annak értékét megtéríténi).²⁶ A haszonélvezettel rendelkező digitális vagyon öröklése szempontjából hangsúlyozni kell, hogy a személyes szolgalmi jogok nem örökölhettek, kivéve, ha azt kifejezetten a jogosult örökösei javára alapították.²⁷ Ugyanakkor az örökhagyó

22 *Matanovac Vučković, Romana – Kanceljak, Ivana*, 8. lj. alatt hivatkozott mű, 739. o.

23 Uo.

24 *Marcelino, G. Veloso III*, Virtual property rights: A modified usufruct of intangibles. *Philippine Law Journal*, 2008 (Vol. 82.) No. 4. 73. o.

25 *Horvat, Marijan*, Rimsko pravo. Školska knjiga, Zagreb, 1977, 161. o.

26 *Marcelino, G. Veloso III*, lj. 24. alatt hivatkozott mű, 71. o.

27 L.d. a Tulajdonról és egyéb dologi jogokról szóló törvény 202. cikkét.

végrendeletben alapíthat személyes szolgalmi jogot, vagyis a digitális vagyonán hagyomány vagy meghagyás útján haszonélvezetet.²⁸

A digitális vagyon öröklése attól függ, hogy az örökhagyó élete során milyen jogviszonyt létesített és kötött a digitális szolgáltatóval, vagyis az élők között létrejött szerződéstől. Meg kell határozni azt is, hogy a szolgáltatónál nyitott fiók öröklése és az örökhagyó által ezen a számlán tárolt vagy létrehozott tartalom között mi a különbség.²⁹ A digitális vagyon *mortis causa* rendelkezése csak azokra a digitális vagyontárgyakra vonatkozik, amelyeket az örökhagyó a virtuális világban hozott létre, tárolt vagy szerzett meg, és a digitális szolgáltatónál meglévő jogi helyzetétől függően öröklhető. Ha az örökhagyó által a digitális szolgáltatóval kötött szerződés használati feltételei és rendelkezései nem szabályozzák a digitális vagyon átörökíthetőségének és a felhasználó halála esetén történő átruházásának kérdését, akkor az öröklés mint haláleseti egyetemes jogutódlás elve irányadó.³⁰ A fentiekben túlmenően bizonyos nemzeti szabályok digitális vagyon öröklésére való alkalmazása nagymértékben függ a digitális tartalom típusától, és az esetenként külön kerül meghatározásra.

3.3. A digitális vagyon nemzetközi jellegzetesége

A digitális vagyon többnyire határon átnyúló elemekkel rendelkező vagyont jelent. A digitális vagyont tartalmazó hagyaték öröklése így határokon átnyúló öröklésnek minősül, még akkor is, ha az örökhagyó minden egyéb tárgyi vagyona fizikailag egy országban található. Erre figyelemmel indokolt az európai öröklési rendelet (650/2012/EU rendelet, EuÖR.) alkalmazása a határon átnyúló hagyatéki eljárásokban, amennyiben azok a 2015. augusztus 17-től kezdődően elhunyt örökhagyók tekintetben kerülnek lefolytatásra.³¹ Az EuÖR. célja, hogy az örökhagyó összes vagyonának sorsát egységes hagyatéki eljárásban rendezzék, függetlenül attól, hogy a vagyontárgyak melyik államban találhatóak; ezáltal a vagyon örökösök általi megszerzésének folyamata gyorsabbá és egyszerűbbé válhat.³² Az EuÖR. harmonizált kollíziós szabályokat vezetett be, amelyek meghatározzák az öröklésre alkalmazandó jogot, hogy az örökhagyó előre

28 Klarić, Petar – Vedriš, Martin: Građansko pravo. Narodne novine d.d., Zagreb, 2008, 331-332. o.

29 Hobljaj, Hana, Pravna regulacija i praktična primjena nasljeđivanja digitalne imovine. Javni bilježnik, 2024, 51. szám, 47. o.

30 Uo.

31 Az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló 650/2012/EU rendelet (HL L 201., 2012.7.27., 107. o.; a továbbiakban: EuÖR.)

32 Kontrec, Damir – Hobljaj, Hana, Projekt MAPE-succession – prekogranično nasljeđivanje. Javni bilježnik, 2021, 48. szám, 75. o.

tájékozódhasson, melyik jog lesz alkalmazandó az utána történő öröklésre.³³ Az alkalmazandó öröklési jognak az öröklést teljes egészében szabályoznia kell, az öröklés megnyílásától a hagyatéki vagyon tulajdonjogának az örökösökre való átszállásáig, a hagyatékkezelés és az örökhagyó tartozásaiért való felelősség kérdésére is kiterjedően.³⁴ A rendelet előírásai szerint az alkalmazandó jog kiterjed az örökhagyó teljes vagyonára, függetlenül a vagyon típusától és attól, hogy az másik tagállamban vagy harmadik országban található-e, a jogbiztonság és az öröklés széttagoltságának elkerülése érdekében.³⁵

Az öröklésre az örökhagyó utolsó szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga irányadó; amennyiben azonban az örökhagyó élete során jogot választott, akkor az állampolgársága szerinti állam joga az irányadó. A határon átnyúló hagyatéki eljárás lefolytatására vonatkozó általános joghatóság, azaz az öröklésről való döntési jogosítvány teljes mértékben azon tagállam bíróságához vagy közjegyzőjéhez van telepítve, amelyben az örökhagyó szokásos tartózkodási helye volt halálának időpontjában.³⁶ Következésképpen a közjegyzőnek Horvátországban – ahol is a rendelet közvetlenül alkalmazandó – egyetlen hagyatéki eljárást kell lefolytatnia, és döntenie az örökhagyó teljes vagyonáról, mégpedig mind a saját tagállamában, mind pedig a bármely más államban található vagyonra nézve.³⁷ Kivételesen azonban, abban az esetben, ha az örökhagyó az állampolgársága szerinti állam jogát választotta az öröklésre irányadó jogként, akkor az örökösök joghatósági megállapodást köthetnek, amelyben kikötik a választott alkalmazandó jog szerinti állam bíróságát vagy közjegyzőjét.

Az EuÖR. deklarálja, hogy az örökhagyó utáni öröklés magában foglalja a vagyontárgyak, a jogok és a kötelezettségek haláleset miatti átszállásának minden formáját, legyen szó akár végintézkedés útján megvalósuló átruházásról, akár törvényes örökléssel történő átszállásról.³⁸ A rendelet felöleli tehát az olyan digitális vagyon átszállását, amelyeket valamely jog védelemben részesít; nem kérdéses, hogy ide tartozik a gazdasági értékkel bíró digitális vagyontárgyak öröklése is. Kizártnak tűnik azonban az a digitális vagyon, amelyre a digitális szolgáltatók olyan általános szerződési feltételei vonatkoznak, amelyek szerint a felhasználó halála után a digitális fiók nem ruházható át az általános szerződési feltételekben meghatározott korlátozás miatt; ilyen esetben az örökíthető

33 *Hoblaj, Hana*, Javni bilježnici i uspodredna primjena Uredbe br. 650/2012 o nasljeđivanju, Uredbe br. 2016/1103 o bračnoimovinskom režimu i Uredbe br. 2016/1104 o imovini registriranih partnerstava. Javni bilježnik, 2020, 47. szám, 91. o.

34 Ld. az EuÖR. (42) preambulum-bekezdését.

35 Ld. az EuÖR. (37) preambulum-bekezdését.

36 *Hoblaj, Hana*, Pristojnost notarjev v zapušćinskih postopkih na Hrvaškem. Notarski vestnik, 2020 (Vol. 13), 93. o.

37 *Hoblaj, Hana*, Notarji na Hrvaškem kot pooblašćenci sodišća v zapušćinskih postopkih. Pravna praksa, 2020. (Vol. 22), 19. o.

38 Ld. az EuÖR. 3. cikk (1) bekezdésének a) pontját.

vagyontárgyként történő minősítés kizártnak tűnik.³⁹ Amikor a digitális szolgáltatók általános szerződési feltételei nem szabályozzák a digitális fiók öröklésének kérdését, a haláleseti egyetemes jogutódlás elve érvényesül, és a digitális vagyon a felhasználó halála után átszállhat. Természetesen az alkalmazandó jog szerinti állam nemzeti öröklési joga vonatkozik a határokon átnyúló elemet tartalmazó vagyontárgyak öröklésére, beleértve a digitális vagyont is.

Annak érdekében, hogy a határon átnyúló elemet tartalmazó hagyatéki eljárás tagállami lefolytatását követően az örökséghez történő hozzájutás más tagállamban egyszerűbbé váljon, az EuÖR. bevezette az európai öröklési bizonyítvány intézményét.⁴⁰ Mivel a digitális vagyon öröklésének kérdését tételes jogi normák nem szabályozzák kifejezetten, a bizonyítvány e vagyontárgyak tekintetében történő kiállítása sem nyert még normatív szabályozást. Ez gyakorlati kérdéseket vet fel az európai öröklési bizonyítványnak más államokban, a digitális vagyontárgyakkal kapcsolatban történő érvényrejuttathatósága tekintetében.

4. A közjegyzők szerepe a digitális vagyon öröklésében

A horvát közjegyzők a hatáskörükre vonatkozó normatív szabályozás alapján *de lege lata* háromféle különböző pozícióban járhatnak el digitális vagyontárgyak öröklésével összefüggésben.

Hagyományosan különbséget teszünk a közjegyzői tevékenység kettőssége között, azaz megkülönböztetünk eredeti és átruházott feladatokat, ami összhangban van a közjegyzői törvénnyel, a régóta kialakult közjegyzői gyakorlattal és a közjegyzői szolgálat alapelveivel.⁴¹ A közjegyzők, átruházott feladatként folytatják le a hagyatéki eljárást, ezért a hagyatéki eljárás során „bírószági megbízottként“ (*povjerenik suda*) a digitális vagyontárgyakat is felölelve állapítják meg a hagyatékok összetételét és vizsgálják a digitális vagyon örökölhetőségét annak érdekében, hogy azok az öröklésről szóló határozatba (*rješenje o nasljeđivanju*) is felvételre kerüljenek.

A digitális vagyonnal összefüggésben a közjegyzők eredeti feladataik körében jogosultak közvégrendeletet készíteni, végrendeletet (vagy annak módosítását, kiegészítését) letétbe venni zárt borítékban, amely tartalmazhat papíralapú iratot vagy olyan USB adathordozót, amelyen a digitális vagyontárgyak listája van

39 *Viarengo, Ilaria – Re, Jacopo*, Managing Cross-border „Digital Succession” in the digital era: Preliminary remarks on the new challenges for the current legal framework. Special Issue – Law in the age of modern technologies, Vol. 7 (2023), 47. o.

40 *Kontrec, Damir – Hobljaj, Hana*, 32. l.j. alatt hivatkozott mű, 76. o.

41 *Hoblaj, Hana*, Osvrt na Zakon o izvanparničnom postupku i nadležnosti javnih bilježnika u nespornim stvarima. Javni bilježnik, 2023, 50. szám, 79. o.

elmentve, a hozzájuk tartozó felhasználónevekkel és jelszavakkal, digitális kulcsokkal. A közjegyzők digitális vagyontárgyakkal összefüggő közreműködésének egy új, sajátos típusa ugyanakkor az, hogy a felek által felhasználandó digitális vagyon létrehozói lesznek azáltal, hogy elektronikus irat formájában készítik el a jogügyleteket tartalmazó okiratokat, amelyeket elektronikus irattárban tárolnak.⁴² A közjegyzők mindemellett mint bírósági megbízottak végrehajtható közokiratok alapján végrehajtási eljárásban működnek közre; ennek során digitális tartalmakat hoznak létre, (pl. a végrehajtási eljárás során hozott határozatokat), amelyeket elektronikus úton, e-kommunikáción keresztül kézbesítenek a felek elektronikus postafiókjába. Ennek során ugyancsak digitális tartalom keletkezett, amely fontos lehet az érintett felek örökösei számára. A közjegyzői törvény értelmében a közjegyzők elektronikus okiratokat állíthatnak ki, ahol is az eredeti okirat elektronikus formában készül el, és áll rendelkezésre a felek részére, és az a Horvát Közjegyzői Kamara által vezetett elektronikus irattárban kerül megőrzésre. Az elektronikus okirat elkészítésekor a felek kérhetik a közjegyzőtől, hogy az elektronikus közjegyzői okiratról páralapú másolatot (kiadmányt) állítson ki, amely megegyezik az eredeti elektronikus közjegyzői okirattal, és tartalmaz egy megfelelő vonalkódot vagy QR-kódot, ellenőrző számot és az okirat valódiságának ellenőrzésére és az eredeti letöltésére alkalmas internetes oldalhoz vezető linket.⁴³ Mindenképpen hangsúlyozni kell, hogy az elektronikus okirat eredetije csak digitális formában létezik; a kinyomtatott elektronikus közjegyzői okirat közjegyzői okirat másolatával esik egy tekintet alá.⁴⁴

Felmerül a kérdés, hozzáférhetnek-e az örökösök az olyan okirathoz – ehhez fűződő jogos érdekük esetén – az olyan okirathoz, amelyet a fél (örökhagyó) közjegyző közreműködés mellett elektronikus formában készített. E kérdésben megfelelően alkalmazni kellene a közjegyzői törvény azon rendelkezéseit, amelyek a közjegyzői okiratok másolatainak, kiadmányainak, kivonatainak a fél, és az ő jogi pozíciójába lépett örökösök részére történő kiadását szabályozzák.⁴⁵

4.1. *De lege lata* közjegyzői hatáskörök

A közjegyzők legfontosabb szerepe a digitális vagyon öröklésével kapcsolatban a hagyatéki eljárások lefolytatása, illetve a közzérendelet készítése. A hagyatéki eljárás során a közjegyzők az örökösök kérésére jegyzéket készíthetnének a digitális vagyontárgyakról, ami az örökösök segítségével nélkül nagy kihívást jelentene.

42 *Hoblaj, Hana*, 29. lj. alatt hivatkozott mű, 51. o.

43 Ld. a Közjegyzőkről szóló törvény (Zakona o javnom bilježništvu, NN 78/93) 50.a. cikkét.

44 *Hoblaj, Hana – Grbac, Mira – Nikolić, Viktorija – Marković, Danijela – Marčinko, Ivan*, Javnobilježnička služba kao jedinstveno provedbeno tijelo u elektroničkom poslovanju. Javni bilježnik, 2023, 50. szám, 42. o.

45 Ld. a Közjegyzőkről szóló törvény 93. cikkét.

⁴⁶ Ellentétben a fizikai eszközökkel (dolgokkal), amelyek láthatóak és rendszerint ismertek az örökösök számára, a digitális eszközök nagyszámúak lehetnek, és nehéz őket fellelni. Ezért célszerű lenne az örökgyónak az élete során keletkezett digitális vagyontárgyak listáját egy dokumentumban vagy például USB adathordozón összeállítani, amelyet zárt borítékban a közjegyzőnek letétként adhatnak át.⁴⁷ A közjegyző jogosult dokumentumokat és egyéb dolgokat letétbe venni, ezért az örökgyó a digitális vagyontárgyakról felhasználói névvel és jelszavakkal írásos listát készíthet akár iratban, akár digitális adathordozón (USB), és azt közjegyzői letétbe helyezheti.

A közjegyző a letételkor a jegyzőkönyvben rögzíti, hogy az örökgyó halálát követően ki lesz az a jogosult (pl. örökös) a letét átvételére, a letét kiadásához szükséges feltételeket vagy követelményeket, valamint ezek igazolásának módját (pl. halotti anyakönyvi kivonat bemutatása).⁴⁸

A horvát öröklési jognak és hagyatéki eljárási rendszernek jellemző sajátossága, hogy az öröklésről szóló határozat (rješenje o nasljeđivanju) tartalmazza a hagyatékhhoz tartozó vagyontárgyak (ingatlanok, ingó dolgok, vagyoni értékű jogok) megjelölését.⁴⁹ Etekintetben eltér néhány más jogrendszertől, amelyek gyakorlata szerint öröklési bizonyítványt állítanak ki, amely csak az örökösökre vonatkozó adatokat tartalmaz, mint például Németországban az "Erbschein".⁵⁰ Éppen ezért a horvát közjegyzői gyakorlatban fontos, hogy az örökgyók a felhasználói fiókok hozzáférési adataival együtt készítsenek listát a digitális vagyontárgyaikról; ellenkező esetben ugyanis a közjegyzőnek nincs lehetősége arra, hogy ezeket a vagyontárgyakat az öröklési határozatban rögzítse, és így az örökösök sem tudják azokat átíratni saját nevükre. Annál is inkább, mert olyan esetekben, amikor a közjegyző azt állapítja meg, hogy az örökgyó nem hagyott maga után hagyatékot, vagy csak ingó vagyont illetve vagyoni értékű jogokat hagyott hátra (pl. digitális vagyont), és az öröklésre jogosultak közül senki sem kéri a hagyatéki eljárás lefolytatását, a közjegyző arról hoz határozatot, hogy miszerint hagyatéki eljárás lefolytatására nem kerül sor.⁵¹ Az öröklésről hozott határozat mindenesetre végleges, érdemi és deklaratív (megállapító) határozatnak minősül, amellyel a közjegyző megállapítja, hogy az örökgyó után mely személyek az örökösök, mely vagyontárgyak képezik a hagyatékot, az örökösök örökrészének mértékét, valamint az egyéb öröklési joghatásokat. Tekintettel,

46 Ld. az Öröklési törvény (Zakon o nasljeđivanju, NN 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15, 14/19. sz.) 221. cikk (2) bekezdését.

47 *Matanovac Vučković, Romana – Kanceljak, Ivana*, 8. lj. alatt hivatkozott mű, 740. o.

48 Ld. a Perenkívüli eljárásokról szóló törvény (Zakon o izvanparničnom postupku, NN 59/23) 77-100. cikkeit.

49 Ld. az Öröklési törvény 226. szakasz (2) bekezdés 2. pontját.

50 Ld. a Családjogi és nemperes eljárásokról szóló német törvény (Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit, FamFG) 352. §-át.

51 *Hoblaj, Hana*, 36. lj. alatt hivatkozott mű, 99. o.

hogy a horvát jogrendszer szerint az öröklési határozatnak tartalmaznia kell, hogy az örökhagyó vagyonából mi képezi a hagyatékát, elengedhetetlen a digitális vagyontárgyak felsorolása is, mert az örökhagyó halálával ezek a vagyontárgyak az örökösökre szállnak. Ha azonban ezek az öröklési határozatban nem kerülnek feltüntetésre, az örökösnek nem lesz lehetősége, hogy jogilag kötelező határozattal legitimálja magát, mint örököst.

A gyakorlatban amikor a közjegyzők digitális vagyonnal találkoznak, amelyek leggyakrabban kriptovalutákból állnak, azt feltüntetik az öröklési határozatban. Ha azonban az örökös nem rendelkezik hozzáférési jelszóval, akkor a megadott vagyonhoz nem férhet hozzá és nem veheti át. Javasolt ezért, hogy, ha a közjegyző az örökösök közreműködésével megállapítja, hogy mely digitális vagyontárgyak relevánsak az öröklés szempontjából, melyek azok, amelyek rendelkeznek gazdasági értékkel és melyek azok, amelyek nem, akkor az örökösök figyelmét hívja fel arra, hogy bár az öröklési határozatban azokat nevesíti, ám nincs garancia arra, hogy a felsorolt digitális vagyont saját nevükre átíráshozhatják. A digitális vagyonnak az örökhagyótól az örökösök által történő megszerzésének lehetősége számos feltételtől függ. Amint azt a fentiekben már elmondtam, etekintetben alapvető fontosságúak azok a szerződéses rendelkezések (a digitális platformok általános működési feltételei), amelyekhez a felhasználó a felhasználói fiókok nyitásakor elfogad. Ebből következően a szolgáltató üzleti feltételei jelentős szerepet játszanak a digitális eszközök örökölhetőségének kérdésében. Mivel a digitális vagyon a legnagyobb mértékben határokon átnyúló elemekkel rendelkező vagyon, felmerül a kérdés, hogy az európai öröklési bizonyítvány vonatkozhat-e rá, és hogyan kell pontosan megjelölni a digitális vagyont, és hogy e bizonyítvány segítségével sikerrelk járhat-e az örökösök számára az azokhoz történő hozzájárulás.

A közjegyzők eredeti hatáskörei közé tartozik a végrendeletet készítése, amelyben az örökhagyó a digitális vagyonát megjelölheti, továbbá a digitális tartalomhoz való hozzáférési információkat is megadhat. A hagyatéki eljárásban a végrendelet kihirdetése során minden örökössel ismertetésre kerül a hagyatéki vagyon, ideértve a digitális vagyont és az azokhoz tartozó jelszavakat is, ami viszont a kriptovaluták átruházásakor kifejezetten nem ajánlatos. Ezért javasolt, hogy az örökhagyó a jelszavas digitális vagyonlistát egy közjegyzőnél letétbe helyezhető iratban avagy USB-n (vagy más adathordozón) tárolja.⁵² A végrendelet tartalmával kapcsolatban kérdéses még az is, hogyan jár el a digitális szolgáltató abban az esetben, amikor az örökhagyó végrendeletében a vagyonát egy meghatározott örökösre hagyja, míg a digitális platformok kapcsán a felkínált

52 *Hoblaj, Hana*, 33. l. alatt hivatkozott mű, 85. o.

lehetőségek között a felhasználói fiók *post mortem* törlését rendeli el, avagy egy másik személyt felhatalmaz fel arra, hogy döntsön a digitális fiók sorsáról.⁵³

4.2. *De lege ferenda* javaslatok

A közjegyzők eredeti feladataik között közjegyzői letéti feladatokat is ellátnak; így *de lege ferenda* megfontolandó lehetne digitális széfek bevezetése. Ezeket a közjegyzők az eNotar⁵⁴ alkalmazáson keresztül kezelhetnék, és ezekben a széfkben az ügyfelek digitális tartalmakat, digitális listákat, felhasználói adatokat, jelszavakat, tokeneket tárolhatnának.⁵⁵ Ez az örökgyó számára megkönnyítene, hogy végrendeletében rendelkezzen arról, hogy halála után ki férhet hozzá a digitális széfhez, vagyis kit illet a digitális széfben található tartalom tekintetében a jogutódlás. Mivel a digitális vagyon folyamatosan változik, a jelszavakat és a hozzáférési digitális kulcsokat gyakran frissíteni kell, az lenne ésszerű, ha a felhasználóknak lehetőségük lenne olyan digitális széfet létrehozni, amelyhez kizárólagos hozzáféréssel rendelkeznének. A felhasználó közjegyző előtt rendelkezhetne a digitális széf tekintetében történő utódlásról. A felhasználó halála után a közjegyző átadná a digitális széf hozzáférési adatait az örökösöknek, és így az örökösök hozzáférnének a szükséges összes fiókhoz, az azokhoz kapcsolódó felhasználónevekhez és jelszavakhoz, tokenekhez vagy digitális kulcsokhoz. Az érzelmi értékű digitális tartalom öröklése mellett kiemelten fontos, hogy az örökösök hozzáférjenek a vagyoni értékű digitális vagyontárgyakhoz, ezért célszerű az örökgyónak listát készítenie azokról a digitális vagyontárgyakról, amelyek az örökösök számára vagyoni értéket jelentenek; ha ugyanis az örökösök nem ismerik ezeket, akkor megtalálásuk a virtuális világban igencsak nehéz lesz.

5. Zárszó

A modern időkben, amikor az internet és a digitális eszközök domináns szerepet töltenek be az emberek életében, a digitális tulajdon fogalma és annak öröklése

53 *Bartolini, Francesca – Patti, Francesco Paolo: Digital Inheritance and Post Mortem data Protection. The Italian Reform. European Review of Privat Law, 2019 (Vol. 27), 1193. o.*

54 *Grbac, Mira – Hobljaj, Hana – Marković, Danijela – Nikolić, Viktorija, Evolucija i digitalizacija javnobilježničke ovrhe na temelju vjerodostojne isprave. Javni bilježnik, 2022, 49. szám, 51. o. – „Az eNotar egy, a közjegyzők hivatali igényeit kiszolgáló egyedülálló megoldás, amely az új technológiák alkalmazásának egyszerű lehetőségét kínálja. A fejlett kommunikációs technológiák követelményeinek megfelelő platformot jelent, ideális infrastruktúrával a digitális alapnyilvántartások jövőbeli gyors frissítéséhez és interoperabilitásához, illetve a közjegyzői okiratok elektronikus irattári rendszeréhez és az egyablakos ügyintézési szolgáltatásokhoz.”*

55 *Hobljaj, Hana, 29. l. alatt hivatkozott mű, 54. o.*

egyre fontosabb jogkérdésként merül fel. Digitális vagyon nap mint nap keletkezik, és minden felhasználó tudatosan vagy öntudatlanul hagy digitális nyomokat a digitális szolgáltatások igénybevételével. Ez olyan digitális vagyont hoz létre, amelyek gazdasági értékkel bírnak, valamint olyan digitális tartalmakat, amelyek személyes vagy érzelmi értékkel rendelkeznek, kimutatható gazdasági érték nélkül. A felhasználók által nap mint nap létrejövő különféle típusú digitális tartalom nagy száma nyilvánvalóan megnehezíti egy olyan egyszerű megoldás megtalálását, amely a felhasználó halála esetén minden típusú digitális vagyon hordozhatóságára alkalmazható lenne.

A digitális vagyon öröklése, mint viszonylag új, sajátos jogintézmény hazai és nemzetközi szinten is alulszabályozott, mert csak sporadikus és heterogén normák szabályozzák, amelyeket az örökösök jogbiztonsága és az egységes joggyakorlat érdekében homogenizálni kell. A jogászoknak különböző jogi megoldások között kell eligazodniuk, és különböző jogágakat kell figyelembe venniük és alkalmazniuk ahhoz, hogy digitális vagyont örökölhető legyen.

Jogszabályok hiányában tudatosítani kell a digitális platformok felhasználói-ban, hogy életük során meg kell kísérelni a digitális vagyon sorsát haláluk esetére akarataik szerint rendezni, akár a digitális vagyontárgyak listájának elkészítése útján, amelyben rögzítik a felhasználói neveket és jelszavakat, vagy akár a digitális szolgáltatók által bizonyos platformokon kínált lehetőségeken keresztül. A digitális platformok felhasználói a digitális fiókok nyitáskor elfogadják az üzletszabályzatot azzal, hogy szerződéses jogviszonyt létesítenek egy digitális szolgáltatóval ám ezt anélkül teszik, hogy ténylegesen és komolyan megismerkednének e rendelkezések jogi jelentőségével és joghatásaival a digitális vagyon haláluk utáni átruházása esetére. Minden személy autonómiájának időben „túl kell terjeszkednie“ a személy halálán; lehetővé kell tenni az érintett számára, hogy a magánélete és a személyes adatai felett *post mortem* is ellenőrzést gyakorolhasson szabad rendelkezés útján, mintegy az anyagi javai feletti halál esetére történő szabad rendelkezéssel analóg módon. A digitális vagyon haláleseti átszállása kapcsán különbséget kell tenni a digitális felhasználói fiókok és az azokban tárolt digitális tartalom között. A felhasználó által a fiókban tárolt (általa létrehozott vagy megvásárolt) digitális tartalom a halála után is örökölhető kell, hogy legyen, míg ezzel szemben a felhasználói fiókok örökíthetősége már a felhasználó által megkötött szerződéses jogviszonyt feltételeitől függ.

A közjegyzőknek mint jogalkalmazóknak a digitális vagyon öröklésében betöltött szerepe sokrétű, melynek alapvető célja a jogbiztonság szavatolása és a digitális vagyon átruházásának lehetővé tétele a felhasználó halála után az örökhagyó ezzel kapcsolatos végakaratainak érvényre juttatása. A közjegyzők közreműködése a digitális vagyon haláleseti átszállása kapcsán megelőző, prevenciós funkcióban nyilvánul meg, és pedig az örökhagyónak a hagyatékkervezés szükségességére

vonatkozó tanácsadásban, az örökható figyelmének arra történő felhívásában, miszerint javasolt a digitális vagyontárgyairól, felhasználói fiókjairól listát készítenie (felhasználói névvel és jelszavakkal), akár a végrendeletben, akár egy külön iratban, amelyet közjegyzőnél letétbe helyez. Amikor a közjegyzők kitanítják az ügyfeleket arról, hogy a digitális vagyontárgyaik öröklése meghiúsul, ha azokat az örökösök nem ismerik, valamint bizonyos gazdaságilag értékes digitális eszközökhöz, mint például kriptovalutákhoz az örökösök a szükséges hozzáférési adatok nélküli nem juthatnak hozzá, ezáltal tudatosítják az érintettekben annak szükségességét, hogy a digitális vagyonuk örökléséről még életükben rendelkezzenek. Azon túl, hogy a közjegyzők mindegyike felhívják az ügyfél figyelmét, *de lege fernda* javasolt az ezt lehetővé digitális közjegyzői széf intézményének széfek bevezetését és kielégítő szabályozása.

A digitális vagyon öröklésének problémája a digitális vagyon különböző jogi kereteknek való alávetettségének nyilvánul meg. Az adott esetben a digitális vagyon öröklésére legalkalmasabb jogi keret vagy jogág meghatározása a digitális vagyon típusától és attól függ, hogy az örökható milyen fajtájú jogviszony révén lépett be a virtuális világba. A digitális vagyon a létrehozása és annak elmentése után az alkotó halálát követően is fennmarad a virtuális világban. A technológia egyre nehezebben követhető rohamos fejlődése, és a virtuális világban keletkező újabb digitális tartalmak folytán a törvényhozás számára is komplikáltabbá válik az újonnan létrehozott digitális tartalmak nyomon követése és szabványosítása. Ez elkerülhetetlenül magával hozza a digitális javak öröklésének nem kielégítő standardizálását, ami viszont ahhoz vezet, hogy elmozdulás történik a haláleseti vagyonátvitel (egyetemes jogutódlás elvén alapuló) szemléletétől. A digitális tartalom – függetlenül attól, hogy van-e gazdasági értéke vagy sem – kétségtelenül különleges vagyontárgynak tekinthető, amelynek határokon átnyúló vonatkozásai vannak. Éppen ezért annak érdekében, hogy a digitális vagyon öröklése *de lege fernda* kielégítően kerülhessen szabályozásra, a digitális vagyont és az annak öröklését érintő jogi keretek globális harmonizációjára, jogegységesítésre lenne szükség.

Összefoglalva, a szavatolandó a digitális tartalom felhasználói és alkotói digitális vagyonnal kapcsolatos végakaratainak érvényesülését, indokolt felhívni a figyelmüket az ezzel kapcsolatos hagyatéktervezés szükségességére, mégpedig végintézkedésben történő örökösnevezésre, úgyszintén egy „digitális vagyonlista” létrehozására, és a felhasználói fiókokhoz való hozzáférési adatok (felhasználónevek és jelszavak) biztonságos tárolására.